

VERSLAG

Commissie Algemeen Bestuur
BV19.0097

Datum vergadering : 12 juni 2019

Aanwezig

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Johan Philippens, Don van Doorn
VVD : Nathalie van Bakel, Ed van Santen, Edwin Vervaet
CDA : Matthijs Ruitenbergh, Frans Ammerlaan
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst, Hans Wiersema
CU : Jurjen Dieleman, Matthijs Lems
D66 : Ineke den Heijer, Brecht Weerheijm
GroenLinks : Marko Ruijtenberg, Anja de Geus
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Karin Koemans

Burgemeester : Pieter van de Stadt

Wethouders : Simon Fortuyn, Albert Abee, Kathy Arends

Afwezig

Leefbaar 3B : Marjolein Gielis

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen, mede namens de commissiegriffier, hartelijk welkom. Raadsleden, collegeleden, ambtenaren, publieke tribune en uiteraard de mensen die via de webcast nu of later deze vergadering gaan volgen. Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Gielis. Zij zal morgen wel aanwezig zijn in de raad.

2. Insprekers

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 8 mei 2019

Er zijn geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter geeft aan, dat de commissie in de tweede helft van deze middag een brief heeft gekregen van het college. Voor het verslag leest hij het even voor:

Geachte leden van de commissie Algemeen Bestuur, voor vanavond 12 juni staat de bespreking van de visie dienstverlening op de agenda van de commissie Algemeen Bestuur. Op donderdag 6 juni j.l. vond een beeldvormende avond plaats over dit onderwerp. Deze beeldvorming verliep niet naar ieders verwachting en heeft onvoldoende bijgedragen aan de voorbereiding van het goede gesprek in de commissie. Daarom verzoeken wij, het college, de commissie AB om vanavond bij het vaststellen van de agenda dit punt af te voeren. Komende maandag 17 juni zullen wij de agendacommissie een voorstel doen om tot een goede beeldvorming te komen voor behandeling van de visie dienstverlening in de commissie van 3 juli met als insteek een breed gedragen visie op dienstverlening. Behandeling van de visie in de commissie AB valt dan samen met de behandeling van het voorstel voor het Huis van de Samenleving. Na bespreking in de commissie van 3 juli wordt de definitieve visie op de dienstverlening door het college vastgesteld met inachtneming van uw op- of aanmerkingen.

Dus het verzoek ligt bij de commissie om dit agendapunt nu van de agenda af te voeren. Dat bepaalt de commissie, niet de voorzitter en ook het college niet.

De heer Van Doorn zegt dat het voor de fractie van L3B niet noodzakelijk was geweest, maar het is goed om te zien, dat wordt toegepast wat in de nota staat en dat de klantbeleving centraal staat. Als er

signalen komen, dat het geen volledig draagvlak heeft, dan vindt hij het prima dat het proces zorgvuldig uitgelopen wordt. Wat L3B betreft prima.

De heer Dieleman sluit zich hierbij aan.

Bij de heer Azzouzi blijft de vraag: wanneer is die beeldvorming dan? Wordt er nog een beeldvorming georganiseerd om het voor te bereiden? Wanneer is dat? De voorzitter legt (zonder microfoon, MJ) uit, dat de agendacommissie dat aanstaande maandag zal bespreken. De heer Azzouzi begrijpt dat dat voor 3 juli zou moeten.

De heer Weerheijm heeft nog een vraag namens D66. Hij maakt uit de brief op, dat het voorstel, de tekst zoals die er nu ligt, ongewijzigd blijft richting de volgende commissie. Er komt alleen een andere beeldvorming, toch? Hij ziet de wethouder knikken. De voorzitter legt die vraag even bij de wethouder neer. Kan de wethouder de vraag beantwoorden t.a.v. de tekst van het besprekstuk?

Wethouder Fortuyn antwoordt op de vraag van de heer Weerheijm: nee, het visiedocument is het visiedocument. Dat verandert niet. Het college wil alleen wat ruimte gebruiken in de commissie van 3 juli om de context goed te plaatsen. Die ruimte wordt ook gekozen om het goede gesprek met elkaar aan te gaan. Dat is afgelopen donderdag niet goed uitgekapt. Het was te onduidelijk geweest om er echt duiding aan te geven. Het college wil het graag over de inhoud hebben en mogelijkere wijzen de consequenties van zo'n visie. Het is de bedoeling om het in de context te plaatsen. Daar wordt maandag over gesproken met de agendacommissie. Dus het valt eigenlijk direct in dezelfde commissievergadering: de contextplaatsing plus behandeling van het stuk en aansluitend komt er ook een stuk apart m.b.t. het voorstel rondom het Huis van de Samenleving. Dat is de bedoeling.

Mevrouw Verhoef vraagt of er nog uitleg komt waarom het door sommige fracties of andere mensen dit niet als een voldoende presentatieavond werd gevonden. Van haar fractiegenoot de heer Azzouzi heeft zij daar geen bericht over gehad. Wat was er dan niet goed? Waar moet ze zich op voorbereiden, ook als die context dan geschetst wordt? Dat lijkt nu een beetje vaag. De voorzitter geeft aan, dat dat duidelijk zal worden uit de terugkoppeling vanuit de agendacommissie. Kan dat zo afgesproken worden?

De voorzitter concludeert, dat de commissie akkoord is met het voorstel van het college om dit agendapunt van de agenda af te voeren. Dat doet hij bij deze.

De heer Dieleman zou willen voorstellen om voor de jaarstukken een eerste termijn van 5 minuten te doen i.p.v. 3 minuten. Hij kan het zich niet voorstellen dat men het jaar 2018 allemaal in 3 minuten gaat doorakkeren. Dat doet ook geen recht aan het belangrijkste controledocument hier in de raad. Hij zou graag 5 minuten uit willen trekken voor de eerste termijn van de jaarstukken. De voorzitter had het hier gisterenavond al over gehad met hem, waarbij hij zei dat hij niet dacht dat dit een probleem zou zijn. Laat men dat maar doen.

Inventarisatie rondvraag:
Geen opmerkingen.

5. Besprekpunten:

5.a Visie op Dienstverlening

Dit agendapunt is afgevoerd van de agenda.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Meerjaren Prognose Grondexploitaties 2019

De heer Van Santen heeft allereerst weer complimenten voor de duidelijke rapportage, net als vorig jaar. Het is zijn tweede jaar, dat hij dit nu behandel en als het er elk jaar zo mooi uit ziet, dan is het een mooie raadsperiode. Goed om te zien dat twee exploitaties kunnen worden afgesloten. Er blijft nog wel genoeg over. De verkoop van de bedrijfsgronden loopt lekker door. Laat men hopen, dat de gemeente nog enige tijd kan profiteren van het gunstige economische klimaat. Al met al wederom een mooi resultaat. Eens met het college dat er goede stappen gezet worden m.b.t. het risicoprofiel van de gemeente. Concluderend zijn felicitaties op zijn plaats. Wat de VVD betreft, is het een hamerstuk voor de raad. Dank u wel.

De heer Ammerlaan heeft allereerst complimenten voor een keurig stuk, waarbij alle plussen en minnen netjes op een rijtje gekregen zijn. Dat ziet er goed uit. Wat zijn voorganger al zei: de wind is mee, het

gaat hard. Met name bedrijven gaan hard. Er wordt verkocht en nog even en er is geen grond meer, heeft hij gehoord. Men moet dus gaan uitkijken. Men kan erom lachen, maar soms gaat het hard. Met zulke grote stappen is men gauw thuis. Met betrekking tot woningbouw in zijn algemeenheid: daar stagneert het een beetje. Uit de markt is te horen, dat er moeite is met de materialen en menskracht. Dat is moeilijk. Aan de andere kant hoort hij ook meer uit de bouwwereld, dat de bouwwereld zit te wachten op besluitvorming van gemeenten. Het moet geen welles/nietes worden, maar laat Lansingerland ervoor zorgen dat als er een plan is, men er zo snel mogelijk mee aan de slag gaat, zodat de gemeente er niet voor zorgt dat er belemmeringen zijn. Dit zou hij graag willen doorgeven aan het college. M.b.t. de grexten: daar is zoals altijd een aantal plussen en minnen te zien. Hij ziet plussen en minnen bij civiele werken, soms grote bedragen, maar als het om € 60mln gaat is een miljoen ook niet zo heel veel. Dus dat valt op zich soms weleens mee. Eén puntje wilde hij er even uithalen met een vraag aan de wethouder. Het betreft Landscheidingspark horeca. Er zijn meer kosten op de civieltechnische werken, op zich niet onlogisch. Maar het gaat om parkeerplaatsen en het betreft een horecabedrijf. Een ondernemer moet ervoor zorgen aan de parkeernorm te voldoen. Het is een beetje raar, dat de gemeente daar aan bij moet betalen en nog meer moet betalen. Dit zou hij graag even willen weten van de wethouder. Dank u.

De heer Weerheijm sluit zich graag aan bij voorgaande sprekers over de helderheid van het stuk, net zoals vorig jaar inderdaad een zeer helder stuk met uitgebreide toelichting op de verschillende grondexploitaties. Hij wil niet in herhaling vallen van wat er al is gezegd, maar zoals de heer Ammerlaan ook al aangaf: op de woningmarkt blijft die krapte. Er is veel vraag naar woningen en er is ook veel vraag naar woningbouwers. De uitdagingen blijven daar. Het stuk is helder en hij denkt niet dat er veel op toe te voegen is verder. Dank u wel.

De heer Azzouzi bedankt het college voor deze actualisatie. De PvdA heeft de afgelopen jaren gehamerd op het snel bouwen van voldoende woningen. Dit n.a.v. de behoefte van de inwoners en het afbouwen van de schuldenlast in de grondposities. Helaas is in 2018 weer te zien, dat de oplevering van woningen achter blijft ten opzichte van het geplande. De PvdA snapt de genoemde oorzaken, maar dat neemt niet weg dat het college een opgave heeft om de geplande aantallen te kunnen halen. Er staat in het stuk dat de gemeente zeer beperkt invloed heeft op deze actie. De ontwikkelaar zelf kan bepalen wanneer hij start met bouwen. Dit geeft de PvdA geen fijn gevoel. De PvdA vraagt zich af welke maatregelen het college kan nemen om toch op die contracten te sturen en daarmee de oplevering van 400 à 500 woningen per jaar kan garanderen. Daarnaast heeft de PvdA een vraag over de stand van zaken m.b.t. Wilderszijde. Wanneer krijgt de raad informatie daarover? Dank u wel.

De heer Ruijtenberg begrijpt de verwarring die ontstaat bij het horen van zijn naam. Zo'n mooie naam. Hij gaat het hebben over de grondexploitaties. Eigenlijk sluit hij zich aan bij voorgaande sprekers. Het is een helder stuk, het is duidelijk leesbaar, goed om door te nemen, ook heel helder. Daarvoor dank aan vooral de ambtenaren, die hier heel veel werk in gestoken hebben. Dan kijkend naar de artikelen die er onder liggen, en dan vooral de meerjaren prognose grondexploitatie, het hele hoofdstuk 2: daar vindt hij en GL ook wel wat van, wat daar in staat. Echter, op dit moment is het niet het tijdstip om dat hier te bespreken. Hij laat dat graag over aan de commissie ruimte, waar meer gesproken gaat worden over woonvisies en wat er bij hangt. In het kader daarvan wil GL dit accepteren als een hamerstuk. Dank u wel.

De heer Lems zegt dat de CU vooral tevreden is over wat te lezen is in het voorstel, dat de gemeente volop blijft inzetten op afbouw van de schuldenlast en realisatie van bestaande plannen. Dat is heel mooi. Ook nu de grond op Oudeland als warme kavels over de toonbank gaat, stijgt het niet hoog in de bol. Dat maakt een realistische en betrouwbare gemeente en daar houdt de CU wel van. Dan een constatering m.b.t. wat al genoemd is: de woningbouw. De doelen zijn redelijk ambitieus gezien de marktomstandigheden. Er wordt ook duidelijk aangegeven waar het vandaan komt en de invloed van de gemeente daarop is beperkt. De financiële gevolgen voor de gemeente zijn niet zo ernstig omdat veel grondexploitaties al wel vast gezet zijn. Een klein punt nog. Op blz.8 van de algemene toelichting ging het over de bedrijventerreinen. Daar staat de zin: als concurrenten voor onze bedrijventerreinen kunnen bijvoorbeeld worden genoemd... en dan wordt o.a. genoemd Distripark A12 in Waddinxveen. De CU dacht toch dat er een soort samenwerking is in de A12 corridor met Waddinxveen. Misschien niet zo netjes om die als concurrent te betitelen. Maar dat is een kleinigheid. Over het algemeen een mooi resultaat. Laat men doorgaan op de ingeslagen weg. Dank u wel.

De heer Philippens denkt dat L3B iets kritischer is op deze grondexploitatie. Als gekeken wordt naar de jaarstukken, die besproken gaan worden, is te zien dat het kerngetal grondexploitatie nog steeds in een risicovolle categorie valt. L3B ziet ook positieve punten in de grondexploitatie 2019, met name het project Oudeland, waar plus € 20mln geschatte economische waarde door een snellere fasering en lagere rentelasten. Dus hij wil ook even complimenten uitdelen aan de wethouder en de ambtenaren, die

hiermee bezig zijn geweest. Hij zou zeggen: houd dit vast. Hij wil aansluiten bij het verhaal van de PvdA en CU op het gebied van de woningmarkt. Hij wil het nog ietsje concreter maken. In 2018 zijn 400 tot 500 woningen begroot, waarvan er ongeveer 350 gerealiseerd zouden worden in de grondexploitatie. In de zomerrapportage is dat 260 geworden, dus 75% van wat gepland was. In de jaarstukken, dan loopt hij wat vooruit, maar wel belangrijk om hier te bespreken, gaat het naar 191 woningen. Ook L3B heeft begrip voor de huidige situatie m.b.t. de woningbouw. Het moeilijk vinden van personeel, het moeilijk vinden van materieel. Maar hier heeft men wel te maken met een realisatie van slechts 55% van hetgeen gepland was voor 2018. Gezien de ambitie van deze raad, maar ook de woningbouwopgave van de provincie Zuid-Holland, is het een vrij beperkte realisatie. Daarom de vraag richting de wethouder: in de planning van 2019 wordt nog steeds uitgegaan van 400 of 500 te bouwen woningen. L3B vindt het heel fijn te lezen, dat het college de ambitie van de raad hierin nog steeds deelt, maar L3B is wel benieuwd hoe haalbaar deze aantallen zijn. Wat gaat de gemeente in 2019 doen of verder anders dan in 2018 is gedaan om wel die aantallen te behalen? Dat was even een vraag over de woningbouw. Dan zijn laatste punt. De fractie van L3B in het geheel, maar één fractielid in het bijzonder, is bijzonder tevreden met de aanpassing van de rekenrente naar 1,7%. Dank u wel.

Wethouder Abee is heel erg blij met de complimenten die zijn uitgebracht door alle fracties. Die brengt hij graag over aan het ambtelijk apparaat. Een aantal mensen zal hij daar in het bijzonder voor bedanken, die daar hun uiterste best voor hebben gedaan. Dank daarvoor. De meeste fracties hebben gesproken over een positief beeld. Hij denkt dat dat klopt als naar de grexen gekeken wordt. Hij vergelijkt het toch maar weer even, in het verleden ligt immers het heden, met 5 jaar terug. Dan moet geconstateerd worden, dat heel veel grondexploitaties er een stuk beter voor staan. Dat heeft natuurlijk te maken met een oplevende economie. Dat heeft natuurlijk te maken met een dalende rente. Maar het heeft toch ook wel te maken met de lijn en de koers die de gemeente heeft ingezet vanuit deze gemeenteraad, vanuit het college en vanuit het ambtelijk apparaat. Hij denkt dat het een combinatie is van al dat soort factoren. Hij komt er dadelijk nog op terug als hij nog reageert op Oudeland. De woningbouw. Gisterenavond kwam het ook uitgebreid in de commissie Ruimte aan de orde. Toen mocht collega Arends dat beantwoorden vanuit haar portefeuille en hij blijft daar natuurlijk geheel in lijn bij. Natuurlijk vindt het college en hij zelf als wethouder het heel vervelend dat de 350 woningen, die geprognoseerd waren, niet gehaald zijn, dat het naar 191 toegaat. Maar hij moet erbij zeggen, dat hij niet het idee heeft, anders had hij er actiever op geacteerd en hij probeert daar natuurlijk wel op te acteren, dat het onwil is van marktpartijen. Als er een tijd is waarin marktpartijen graag nu hun woningen verkopen, omdat de markt goed is en de prijzen goed zijn, dan is dat juist nu. Het heeft alles te maken met een heel complex geheel. Natuurlijk is dat arbeid en materiaal, maar het heeft bijvoorbeeld ook te maken met de tijdsduur die nodig is om een woning te bouwen. Als er weinig materialen zijn en men moet terug naar blokken stapelen, zoals dat in 1900 ook gebeurde, dan duurt dat langer, dan kost dat gewoon meer tijd. Om nog maar niet te spreken over de duurzaamheid, die ingegaan is. Het gasloos bouwen heeft gevolgen voor Westpolder. Als een ontwikkelaar woningen ontwikkeld denkt te hebben, de afgelopen jaren, die aan het gas verslaafd waren, dan vraagt dat tijd als dat ineens om moet vanaf 1 juli, want men moet anders gaan ontwerpen, de woning moet aangepast worden. Dat kost helaas tijd en dat is geen onwil, geen onwil van de gemeente en zeker ook geen onwil van ontwikkelaars. Dan is er natuurlijk altijd het geluid vanuit de markt: de gemeente kan sneller. Dat zal ongetwijfeld zo zijn. De wethouder probeert nogal eens druk te zetten op het ambtelijk apparaat met stoom en kokend water, om zeker bij de bedrijventerrein iets door te pushen, ook met medewerking van de collega's. Vervolgens blijkt dat de soep toch niet zo heet gegeten wordt en dat er een paar maanden langer over gedaan kan worden, omdat dat weer uitkomt. Kortom, het zal ongetwijfeld dat de gemeente wel eens sneller kan en dat geldt dan voor de politiek in zijn algemeenheid. Daarom zal m.b.t. Wilderszijde een voorstel gedaan worden bij het vast stellen van het bestemmingsplan, dat het een flexibel bestemmingsplan zal worden om juist in te kunnen spelen op actualiteiten, zodat men niet constant allerlei aanpassingen moet doen. Dat men ook snel de markt kan bedienen. Daar gaat de raad dan over, maar die flexibiliteit zal er moeten zijn. Wilderszijde heeft, wat de wethouder betreft, langer geduurd dan hij voor wenselijk had gehouden. Het is wel een project waar honderden miljoenen geïnvesteerd gaan worden en waar men vele tientallen miljoenen risico loopt. De raad en hij willen toch niet voor hun rekening nemen, dat dat niet zo zorgvuldig mogelijk gedaan wordt. Als men start, moet het ook een goede start zijn, niet om maar zo snel mogelijk te starten en om halverwege te moeten constateren, dat er beter nagedacht had moeten worden. Hij sluit niet uit, dat dat halverwege altijd het geval is, omdat men met die kennis het dan weer beter had geweten. Een zorgvuldig proces, zeker in Wilderszijde, is heel belangrijk. Had het wat sneller gemoeten? Ja, dat had de wethouder ook graag gewild. De heer Philippens is het daarmee eens, dat er goed nagedacht moet worden over hoe het aangepakt moet worden. Hij heeft een hele kleine vraag. Voor 2019 is er nu de inschatting van 400 tot 500 woningen. Wat is de inschatting van de wethouder? Gaat men dat halen in 2019? Wethouder Abee heeft die vraag deze week ook in het college gekregen. De vraag staat uit. Er zijn vorig jaar wel heel veel bouwaanvragen gedaan. Als een complex van 50 woningen net niet opgeleverd is, dan kan dat jaar iets achteruitgaan,

maar dan ligt het het jaar erna er boven op. De verwachting m.b.t. de aantallen die genoemd zijn in de grex zijn in zijn beleving nog steeds reëel. Vijf jaar geleden waren er 3 grote exploitaties: Westpolder, Meerpolder en Parkzoom, die alle drie volop in ontwikkeling waren. Wie langs Parkzoom rijdt, kan zien dat er nog maar heel weinig vierkante meters zijn, waarop gebouwd kan worden. Oftewel: de grote volumes zijn eruit. In Meerpolder komt men al heel lang geen grote volumes meer tegen. Het is dus nu vooral Westpolder. Op het moment dat Wilderszijde in ontwikkeling komt, de wethouder hoopt echt dat volgend jaar de eerste paal de grond in gaat, dan is te zien dat vanuit twee volwaardige grondexploitaties volumes gevormd worden en dat het omhoog gaat. Het is overigens niet alleen de gemeente. In het staatje op blz. 11 of 18 is te zien dat het ook particuliere initiatieven zijn. Waar particulieren of bedrijven zelf aan zet zijn, daar gaat het ook niet altijd zo snel als de gemeente dan weer zou wensen. Kortom: geen onwil. Ongetwijfeld kan het vanuit het college en vanuit de ambtelijke organisatie altijd sneller, maar de overtuiging van de wethouder is wel dat men zich er met elkaar voldoende voor inzet om de tegenvallende volumes van vorig jaar omhoog te krijgen. De wethouder is het natuurlijk met de heer Lems eens, dat de gemeente een realistische en betrouwbare gemeente moet zijn. Hij denkt dat de gemeente dat van lieverlee ook is voor marktpartijen. Een aantal jaar geleden zijn er veel contracten over gesloten juist omdat men elkaar iedere keer in de haren zat m.b.t. hoe de contracten in elkaar zaten. Als dat duidelijk is, werkt dat sneller en geeft dat ook naar bedrijven toe meer voldoening. Dan de opmerking over Waddinxveen. Ja, er zijn altijd verschillende kanten van de medaille, om het zo maar te zeggen. Vanzelf wordt er samen gewerkt in de A12. Daar is een convenant over getekend, want het college wil die samenwerking en dat gaat het totaal ten goede komen. Houdt onverlet dat het nog steeds bedrijven zijn, die kiezen waar ze terecht komen. Als ze kunnen kiezen tussen Waddinxveen, Zuidplas of Lansingerland, dan is de kans dat het Lansingerland wordt wat kleiner dan als alleen Lansingerland in de markt is. Zo simpel zit de wereld ook in elkaar. Is dat erg? Nee, want over het totaal versterkt samenwerking altijd. Daarmee krijgt het meer bekendheid, meer spoeling, om het zo maar te zeggen. Maar het zou kunnen gebeuren, dat een bedrijf wat deze gemeente graag zou willen hebben, toch naar de buurgemeente gaat. Het is ook een kans, dus hij wil niet te somber doen, zo is het ook niet bedoeld, maar wel een realistisch beeld. De heer Philippens begon over een kritisch beeld. Hij had later het positieve beeld over Oudeland, daar was de wethouder wel blij mee en dat heeft hij natuurlijk vooral onthouden. De eer komt natuurlijk altijd de ambtenaren toe als het goed gaat. Als het fout gaat, is het altijd het bestuur. In alle eerlijkheid en oprechtheid denkt de wethouder dat hier de vruchten geplukt worden, niet alleen van die goede economie, maar ook in investeringen die gedaan zijn in het uitbreiden van de acquisitiecapaciteit. Er loopt iemand rond die de bedrijven weet te bereiken en de bedrijven weten hem te bereiken. Ook vanuit de directie Hoefweg en Bleizo, maar ook vanuit deze organisatie, zet men er volop op in. Klantvriendelijk zijn. Als ze vanavond een afspraak willen, dan krijgen ze dat. En morgen ook. Naast de economie ook de inzet die de gemeente heeft gedaan. De raad heeft de budgetten gesteld en beleid vast gesteld. Dit werpt zijn vruchten af, ook in een goede tijd. De horeca nog, want hij zou het CDA niet willen vergeten. Over de horeca in het Annie M.G. Schmidtpark moet de wethouder toch een beetje tegengas geven. Het is primair de verantwoordelijkheid van zijn college wethouder Van Tatenhove, niet om het af te schuiven, maar wel om duidelijk te maken hoe in het college de taken verdeeld zijn. Het was altijd de bedoeling dat er op de plek waar nu de horeca gesitueerd is parkeerplaatsen zouden komen, want mensen komen soms met de auto. In het kader van de financiële problematiek die er in deze gemeente was, heeft waarschijnlijk ook de raad, in ieder geval ook het college, besloten: laten we zo terughoudend mogelijk zijn om kosten te maken die niet absoluut noodzakelijk zijn en zeker niet te vroeg. Heel begrijpelijk. Daar was hij het ook van harte mee eens geweest in die tijd, voor zover relevant. Maar het was dus altijd de bedoeling om parkeerplaatsen aan te leggen, parkeerplaatsen voor rekening van de gemeente. Vervolgens is dat moment dichterbij gekomen en heeft zich ook een horecaondernemer gemeld. Zijn collega gaat over het park, dus die heeft ook de onderhandelingen gedaan en die heeft met die ondernemer een totaaldeal gesloten over wat de grond opbracht, rond de openbare toiletten, rondom functionaliteiten. En daar zit ook nog een deel van het parkeren in. Dan is het dus niet zo dat als nu de grondexploitatie van het Annie M.G. Schmidtpark gesloten wordt, dat vervolgens gezegd kan worden dat er nog een kostenpost nodig is om parkeerplaatsen aan te leggen en dat het lijkt te duiden op een slecht onderhandelingsresultaat van het college. Nee, dat is all-in the deal. Als de parkeerplaatsen apart extra in rekening waren gebracht, dan had er iets anders in prijs omlaag gegaan. Een communicerend vat. Het gaat niet helemaal op met brood bakken, want dat gaat alleen maar omhoog, maar met zijn inkomsten en uitgaven vroeger in de bakkerij zal het ongetwijfeld hetzelfde geweest zijn. Hij hoopt, dat zijn verhaal ook duidelijk is, want hij hoort wel vaker de vraag of het wel goed is gegaan. Het is een prima proces geweest, waarbij een totaaldeal afgesloten is en waarbij de gemeente, zoals altijd al de bedoeling was, parkeerplaatsen aanlegt. De heer Wiersma merkt op, dat destijds heel wat gezegd is door WIJ en ook door L3B, uit hoofde van de heer Hoppenbrouwer, over dit dossier. Het blijft een beetje een bijzonder verhaal, dat er € 350.000 getouchéerd wordt voor een stukje grond, waarvan er nu al door kostenstijging € 140.000 ten laste komt van de gemeente. WIJ is nog steeds van mening, dat destijds een stukje van die parkeergelegenheid aangekocht had moeten worden door de desbetreffende ondernemer. Zoals dat hoort bij elke exploitatie

die ergens gaat starten. Gedane zaken nemen geen keer, maar het geeft wel een bijzonder beeld in deze grex in zijn beleving. Wethouder Abee probeert het toch nog één keer. Hij weet van het geluid en daarom ging hij er ook uitgebreid op in. Op het moment dat de gemeente grond verkoopt en tegen een ondernemer zegt: u moet ook de weg aanleggen en u moet de sloot zelf graven en het groen gaan onderhouden, dan krijgt de gemeente minder voor die grond. Dat is het communicerend vat, wat de wethouder net probeerde aan te geven. Als de gemeente alleen maar de grond verkoopt en alles in orde heeft gebracht, kan er meer gevraagd worden voor die grond. Maar als er bij die ondernemer een heleboel kosten worden neergelegd, gaat de grondprijs omlaag. Dat is wat er in principe daar gebeurd is. Er is ook een second opinion, maar nu gaat hij iets te ver op het detail in. Zo is er ook vooraf gevraagd wat een goede opbrengst zou zijn. Vervolgens is er een second opinion gedaan. Dat bevestigt allemaal het verhaal. Als men dan ook weet, dat er soms makkelijke lijntjes te leggen zijn om dingen te checken, dan heeft de wethouder en het college geen enkele twijfel dat dit een prima deal geweest is. Maar het moet wel als package deal gezien worden. De heer Wiersema vindt het niet erg dat meningen verschillen. Laat men het dossier sluiten en verder gaan, hopen op een mooie exploitatie van de onderneming. Het blijft een beetje kriebelen. Wethouder Abee snapt dit, maar vindt dat jammer. Daar zou dan een keer definitief een ei over gelegd moeten worden. Het college denkt echt dat daar een goede deal gesloten is. Het had een onsje meer, maar ook een onsje minder, kunnen zijn, zoals in elke onderhandeling. Het is een uitstekende deal. Er komt een voorziening die passend is. En het is een uitstekend financieel resultaat. Het zou vervelend zijn als hij het idee heeft, dat het een verkeerde deal is. Als hij informatie nodig heeft. De heer Wiersema neemt dat even in overweging. Wellicht in overleg met de heer Ammerlaan komt hij erop terug. De heer Ammerlaan vindt het verslag van de wethouder helder, maar zoals het in de stukken staat, is het een beetje onduidelijk. Hij snapt het principe, dat de gemeente een deel van de parkeerkosten voor zijn rekening heeft genomen, omdat het er al lag. Alleen doordat het er nu zo in staat, wekt dat een scheef beeld eigenlijk. Daardoor was het voor hem wat lastig om te lezen. Wethouder Abee vindt dat juist daarom deze bijeenkomsten ook zo nuttig zijn, zodat er een toelichting gegeven kan worden op wat er tekstueel staat, zodat het voor iedereen goed te volgen is en dat een mogelijk misverstand opgelost kan worden. Nogmaals: als iemand er nog eens dieper in wil duiken. Het is belangrijk dat iedereen het gevoel heeft dat het een goede zaak is onder de goede condities.

De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Hij concludeert dat het een hamerstuk voor de raad is.

6.b Vaststellen jaarstukken 2018

De voorzitter denkt dat de heer Dieleman veel noten op zijn zang heeft, dus hij mag beginnen. De heer Dieleman neemt in dat geval eerst even een slokje water om de 5 minuten door te komen. Vanavond wordt terug geblikt op 2018. Dat is belangrijk, maar meestal raust men veel te snel door de jaarstukken heen. De CU heeft het eens uitgespit en gekeken wat opviel in de jaarstukken, dingen die ze heel goed vonden in 2018 en dingen die misschien wel ietsje beter hadden gekund. Dat gaat hij zo langs lopen. Het leuke aan een gemeente is, dat men met heel diverse dingen bezig is. Van dingen in het sociaal domein tot ruimtelijke zaken, natuur en milieu, noem het allemaal maar op. Al die verschillende dingen komen voorbij, dus misschien wordt zijn bijdrage een beetje een ratjetoe, maar juist dat laat het hele spectrum zien van waar men mee bezig is. In het kader van het collegiaal bestuur gaat er straks vast een wethouder antwoord op geven, als hij überhaupt een vraag stelt. 2018 is alweer een tijdje geleden, het is alweer bijna de langste dag van het jaar. Maar maart vorig jaar was de maand van de verkiezingen. Er werd een nieuwe gemeenteraad gekozen, er werd daarna onderhandeld, er kwam een nieuw college met een aantal bekende gezichten en een nieuw gezicht van mevrouw Arends. De CU is blij met hoe men in 2018 met een nieuw gemeentebestuur aan de slag is gegaan, met een nieuw bestuur, een nieuw coalitieakkoord, nieuwe plannen voor de komende periode. Een perspectief wat er anders uitzag dan aan het begin van de raadsperiode 2014 en een perspectief waarin men met elkaar aan de slag kon om weer goede dingen voor deze gemeente te gaan doen. Daar kijkt de CU met veel enthousiasme op terug. Niet alleen in de politiek veranderde er iets, maar ook in de ambtelijke organisatie vond een verandering plaats met een nieuwe organisatiestructuur, een nieuwe gemeentesecretaris, een nieuwe directie. Ook daar een frisse start om opnieuw aan de slag te gaan en daar wordt nog steeds hard aan gewerkt. Als hij even door het hele dikke pak papier heen bladert, dan kan hij naar al die cijfertjes gaan kijken, maar de CU heeft vooral gekeken naar de thema's die opvielen. Dan eerst een bloemlezing van allemaal positieve punten, waarvan de CU blij is dat die allemaal bereikt zijn het afgelopen jaar. Zo is het goed om te zien dat de kosten voor bijzondere bijstand en uitkeringen dalen. Schijnbaar zijn er minder inwoners in de gemeente die bijzondere bijstand of een uitkering nodig hebben. Daar is de CU blij om. Het is fijn, dat er een vangnet is als het nodig is, maar het is natuurlijk nog veel fijner als er geen gebruik van gemaakt hoeft te worden, dus dat was positief. Een ander positief punt is dat er veel meer geregistreerde mantelzorgers zijn dan van tevoren was ingeschat. Ontzettend veel Lansingerlanders zetten zich in voor zieke familieleden, vrienden. Dat is een ontzettend gave kracht die in de samenleving zit en die men moet koesteren. Op het punt van veiligheid is te zien, dat er het afgelopen jaar geen Beke-groepen meer

waren in de gemeente. Waar de gemeente jarenlang twee Beke-groepen had met jonge criminele figuren, is nu te zien dat het aantal naar nul is terug gelopen. Daar is de CU positief over. Op het gebied van economie zijn er afspraken gemaakt langs de A12, de corridor A12. Na een aantal jaar ruzie met gemeenten hier omheen, die af en toe opliepen tot rechtszaken bij de Raad van State, waar twee overheidslagen helemaal niet tegenover elkaar willen komen te staan, kwam men nu op een goede manier met elkaar in gesprek en werd een corridor-akkoord gesloten om daar gezamenlijk aan de slag te gaan met de bedrijventerreinen. Met de gemeente Pijnacker Nootdorp en de gemeente Zoetermeer is een missionpaper gesloten om in het middengebied aan de slag te gaan met woningbouw. Allemaal punten waarop de gemeente gezamenlijk met andere gemeenten aan de slag ging. Ook in de eigen gemeente werd hard gewerkt aan de verkoop van bedrijventerreinen en gronden. Daardoor daalde de schuldquote, omdat er op het Oudeland bijna € 20mln meer werd verkocht dan van tevoren met elkaar was ingeschat. In al die bebouwing zou men denken dat er bijna geen groen meer overblijft in deze gemeente, maar gelukkig was in het jaarverslag ook terug te lezen, dat er hard is gewerkt met Staatsbosbeheer in het Rottemerengebied. Daar is de afgelopen tijd vaak genoeg over gesproken en dat gaat morgen weer gebeuren. Maar er werd een nieuw contract gesloten met Staatsbosbeheer; de komende jaren zal Staatsbosbeheer dat gebied onderhouden. Ondertussen werd er ook gewerkt aan het Triangelpark, één van de minder bekende parken in de gemeente, maar waarmee wel de groenstructuur langs de gemeente rond werd gemaakt. De woonlasten daalden in 2018 met bijna 10%. Daarmee waren het de sterkst dalende lasten hier in deze regio. Op het gebied van burgerparticipatie werden verschillende initiatieven voor het zelfbeheer van groen ondernomen. Er werd een pilot gedaan met burgerparticipatie in de vogelbuurt in Berkel en Rodenrijs. Wethouder Arends gaf hier in de commissie ruimte aan, dat het zeker voor herhaling vatbaar is in andere buurten in de gemeente. Er werd een bestemmingsplan vast gesteld voor de westzijde van Berkel centrum, waarbij men aan de slag gaat met de uitbreiding van dat gebied. In de commissie samenleving is gesproken over een rookvrije generatie, er zijn klantreizen gedaan in de ambtelijke organisatie n.a.v. een motie die de CU daarover had ingediend. Er is ontzettend veel goeds gebeurd in het afgelopen jaar. Wil dit dan zeggen dat de CU helemaal geen kanttekeningen meer zien, helemaal geen dingen meer lezen in het jaarverslag m.b.t. wat beter had gekund? Uiteraard niet. Misschien had hij het andersom moeten doen, maar toch nog een paar dingetjes die beter konden. Het zal geen verrassing zijn, het gebeurt bij alle gemeenten, maar ook hier: de kosten voor de jeugdzorg stijgen wel echt enorm. Als die verschillende bedragen bij elkaar opgeteld worden, die of naar de GR gaan, of in de eigen organisatie worden uitgegeven, dan zijn dat flinke bedragen. Op het gebied van afvalscheiding is er nog een flinke uitdaging om in te lopen. Er wordt nog steeds onvoldoende gesorteerd afval ingezameld. Het afvalscheidingspercentage blijft echt te laag, daar moet echt gas op gegeven worden met het nieuwe afvalbeleid, wat dit jaar moet worden vast gesteld. De gemeente sloot een woningbod en daar was men enthousiast over, maar tegelijkertijd was te zien, dat de provincie het niet goed keurde. Er moest geld uitgetrokken worden voor een schadevergoeding of planschade voor de voormalige Rustenburg-locatie. Een afspraak die, wat de CU betreft, echt bij het rijk thuis hoort. Hij neemt aan, dat het college ook alles op alles gaat zetten om dat geld ook bij het rijk vandaan te laten komen. De duurzaamheidsvisie zou vorig jaar vast gesteld worden, maar helaas besloot de meerderheid van deze raad om dat nog een tijd uit te stellen. Hij hoopt dat men daar binnenkort verder mee aan de slag kan dit jaar. Over het lage aantal woningen, wat het afgelopen jaar is gebouwd, is net al gesproken. Tot slot een ander aandachtspunt. De accountant heeft echt nog wel een aantal tekortkomingen op het gebied van inkoop en aanbesteding geconstateerd. Veel meer dan vorig jaar was afgesproken. Hij gaat nu echt naar een afronding, want hij vermoedt dat hij ruim over zijn tijd heen zit. Als men naar de cijfers kijkt van de jaarrekening, dan is een hoog jaarrekeningsaldo te zien. Aan de ene kant is dat heel prettig, want het is altijd fijn om geld over te houden, maar aan de andere kant is het ook van belang dat er realistisch begroot wordt. Ook dat is afgesproken in het coalitieakkoord. Grote uitschieters betekent dat men schijnbaar niet realistisch genoeg begroot heeft. Zeker niet als dat komt door het onjuist weer geven van mutaties op reserve. Daar moet men met elkaar goed op letten. Tegelijkertijd is te zien dat het weerstandsratio stijgt, dus de gemeente staat er financieel weer goed voor. Met deze afsluiting van 2018 kan men weer hard aan de slag om verdere jaren aan Lansingerland te gaan bouwen. Dank u wel. De voorzitter vraagt of hij nieuwsgierig is naar hoe lang hij bezig geweest is. Dat vertelt hij nog wel.

De heer Philippens gaat het iets korter houden. In eerste instantie complimenten aan de wethouder en ambtenaren voor weer een zeer leesbare en inzichtelijke jaarrekening. Hij begint even met de financiële achtergrond. Die is ook weer positief in 2018, een positief saldo van € 5,4mln, een accountant die akkoord is en deze keer een soepel verlopen proces, dus dat is ook mooi. Een luxe positie op het weerstandsvermogen van 2,7, kengetallen met een verbeterbeeld, een positieve kasstroom van € 17mln. Het zijn gewoon harde euro's die binnen zijn gekomen. En € 33mln aan langlopende leningen, die zijn afgelost. L3B, en hij denkt dat hij ook namens de coalitie mag spreken, is blij met deze financiële cijfers. Immers, conform het coalitieakkoord is er een structureel sluitende begroting te zien, voldoende weerstandsvermogen en een schuldquote in de categorie neutraal. Dus het is financieel weer op de goede weg. Beleidsmatig ook goed op de weg om doelstellingen te halen. Hij gaat ze niet allemaal langs, maar

hij pakt een drietal punten, die voor L3B belangrijk zijn. Een lastenverlaging werd door de CU al genoemd. In 2018 een OZB verlaging van 4%, waardoor in totaal de woonlasten van de inwoners bijna met 10% verlaagd zijn. Dat is al een mooi bereikt resultaat voor 2018. Verbetering kwaliteit buitenruimte: de achterstanden zijn weg gewerkt, waardoor er geen structurele onderhoudsachterstanden meer zijn. Een mooie basis om de komende jaren op door te pakken. Als laatste de veiligheid. Het integraal veiligheidsbeleid is vastgesteld, de kaders zijn vast gezet. Dit is in het jaaractieplan verder uitgewerkt. Dat jaaractieplan wordt nu ook al in de praktijk gebracht. Denk aan een wijk-BOA, de focus op jeugd en preventie en voorlichting op scholen et cetera. Ook op dat gebied is de gemeente goed aan de slag. Maar ook wat L3B betreft een aantal verbeterpunten. Hij heeft zojuist al een verbeterpunt genoemd met het bouwen van nieuwe woningen. Dat gaat hij niet herhalen, maar daar moet men de focus op blijven houden. Ook in het sociaal domein ziet L3B de uitdagingen, men moet proberen meer in control te komen en daarin onderschrijft L3B de aanbevelingen van de accountant. Ook de kosten van jeugdzorg in kaart brengen en daar goed op letten. De dienstverlening als laatste. Met een gemiddeld rapportcijfer van 6,9 scoort Lansingerland hoger dan het landelijk gemiddelde, maar er is nog voldoende ruimte voor verbetering. Daarover gaat men nog met elkaar in gesprek. Samenvattend: in 2018 heeft zijn partij, de coalitie, de raad, maar ook de gemeente een goede start gemaakt in deze nieuwe regeerperiode, zowel op financieel gebied als beleidsmatig gebied. L3B heeft de intentie om deze stijgende lijn ook de rest van de regeerperiode vast te houden. Dank u wel.

Mevrouw De Geus gaat niet alles herhalen, wat degenen voor haar gezegd hebben. Het college biedt de jaarstukken aan ter verantwoording van het gevoerde financiële beleid en vraagt de programmarekening vast te stellen, waarvan het resultaat € 5,4mln voordelig bedraagt. Daarbij doet het college voorstellen tot dotering en overhevelen van diverse bedragen, zoals planschade, reserveren omgevingswet enzovoorts. En daarna het restantbedrag over te hevelen naar de algemene reserve. De gemeente heeft planschade, het is zojuist ook al genoemd, van € 2,8mln en mogelijk kan de gemeente dit verhalen op het rijk. Ondanks deze planschade heeft de gemeente een structureel begrotingsevenwicht. De schuldenlast neemt af naar neutraal en Lansingerland heeft een goede uitgangspositie voor de komende jaren. Op 23 mei heeft de accountant het verslag op het begrotingsjaar uitgebracht en behalve dat het positief van toon was, heeft het ook een aantal bestuurlijke aandachtspunten aangegeven. Deze aandachtspunten zijn al eerder besproken in de BAC en het college heeft deze punten extra toegelicht in een bij deze stukken toegevoegde brief. De financiële beheersing in het sociaal domein heeft extra aandacht voor verbetering van de kosteninschatting en beheersing. Het college geeft aan, dat bepaalde onderdelen moeilijk te voorspellen zijn en zal daarom met de ambtelijke organisatie strakker sturen in 2019 door het voeren van in-control gesprekken. Ook gaat de gemeente aanvullende controles uitvoeren bij de zorgaanbieders, die onder een bedrag van € 125.000 geen verantwoording met controleverklaring hoeven voor te leggen. De gemeente was dit al in 2018 van plan, die aanvullende controles, maar toen is het er niet van gekomen, laten zij weten. Waarom het er niet van gekomen is, is haar niet helemaal duidelijk. Maar met het beleid toezicht en handhaving wordt er in 2019 wel uitvoering aan gegeven. Er zijn afwijkingen m.b.t. de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Het gaat hierbij voornamelijk om de inhuur van personeel en het uitbesteden van werkzaamheden. Halverwege 2018 heeft het college maatregelen genomen om de naleving van de richtlijnen te verbeteren en ze verwachten hierdoor minder afwijkingen en onzekerheden in 2019. In de tweede helft van dit jaar gaat de ambtelijke organisatie de mogelijkheid verkennen om centraal in te kopen en aan te besteden i.p.v. decentraal. Er is een stijgende lijn in de financiële positie van de gemeente, met name door de grondverkoop. Het risicoprofiel blijft echter hoog bij grondexploitaties. Bij de grondexploitatie Westpolder Bolwerk wordt het risicoprofiel hoog ingeschat door de accountant en ook adviseert hij bij de actualisatie van het nog niet in exploitatie genomen deel van Wilderszijde de risico's van belemmeringen als het vliegveld, de HSL en actuele inzichten expliciet te noemen. GL gaat ervan uit, dat het college open staat voor raadgevingen van de accountant. De gemeente heeft het over het algemeen heel goed gedaan in 2018. Het college reageert positief en alert op de aandachtspunten. GL blijft ook positief en alert. Dank u wel.

Ook mevrouw Verhoef heeft lof voor de duidelijke jaarstukken. Het ziet ernaar uit dat er voor de gemeente Lansingerland financieel zonnige tijden aanbreken. Dat is althans de conclusie die de PvdA trekt uit de onlangs verschenen jaarrekening 2018. Er is een voordelig resultaat van € 5,4mln, wat grotendeels wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Die is dan met meer dan € 100mln in kas goed gevuld om alle risico's op te vangen. De weerstandsratio is gestegen naar maar liefst 2,7 en dat is meer dan uitstekend. Vorig jaar werd voor het jaar 2021 nog een ratio van 1,9 voorzien, dus het is echt beter dan verwacht. Heel positief. Ook de netto schuldenlast daalde met € 55mln, dat is bijna spectaculair. Die daling zal zich ook in 2019 voort zetten, zo wordt voorspeld. De netto schuldquote komt uit op 105 en dat is heel dicht bij de gewenste quote van 100. Een aantal andere fracties heeft ook al deze positieve punten genoemd. Het door de meerderheid van de raad in 2017 genomen besluit om de opbrengsten van de verkoop van Eneco aandelen te gebruiken om de schuldenlast te verminderen, is wat de PvdA betreft

dan ook achterhaald. De PvdA ziet daar veel betere bestemmingen voor, maar daar komt ze op het eind op terug. De heer Dieleman merkt op, dat de raad besloten heeft om in principe de aandelen van Eneco te verkopen, ook al is dat een collegebevoegdheid, maar de raad heeft toestemming gegeven. Er is toen nog niets gezegd over waar dat geld voor gebruikt zou gaan worden. Er is wel een aantal opties gepresenteerd door het college, maar het is niet dat er een voorkeur met elkaar is uitgesproken om daarmee schulden te gaan aflossen. Dat gesprek moet nog gevoerd gaan worden als bekend is hoeveel geld de gemeente krijgt van Eneco. Mevrouw Verhoef bedankt hem voor deze aanvullende correctie. Ze denkt dat het klopt, maar er hing toen wel een sfeer in de raad, bij de meeste fracties, om de opbrengsten van die verkoop ook grotendeels of minimaal de helft te gebruiken voor het aflossen van de schuld. Maar dank voor deze correctie. De PvdA is verheugd om te lezen dat het college vindt dat er in de komende jaren ook ruimte is voor nieuw financieel beleid. Dat vindt de PvdA namelijk ook. Als ze het zo bekijkt, moet men toch zeker wel uitgaan van een bedrag van €2mln tot € 3mln structureel. Bij de kaderbrief hoort men daar meer over. Waar de PvdA ook positief over is, zijn de positieve beelden in het sociale domein. Daar is ook door de CU al over gesproken. Het aantal huishoudens dat geen enkele vorm van maatwerkondersteuning nodig heeft, ligt in Lansingerland hoger vergeleken met het gemiddelde in Nederland. Het aantal kinderen dat jeugdhulp behoeft is heel laag in Lansingerland. Wel is er € 1mln meer uitgegeven aan specialistische jeugdzorg; dat is meer dan begroot. Dat is landelijk natuurlijk een erkend probleem. Minder huishoudens met een bijstandsuitkering. Waar de PvdA ook bijzonder blij om is, met name voor wethouder Fortuyn een belangrijke opmerking, is dat er vier mensen met een beperking en/of een grotere afstand in het kader van de participatiewet bij de gemeente zijn komen werken. Dat smaakt wat de PvdA betreft naar meer. Zeker als dat in de vorm van basisbanen kan gaan. Het grondbedrijf staat er ook goed voor. Minder tekorten. Met € 18mln teruggelopen. Nu is er nog maar een tekort van € 23mln. Ook dat ziet ernaar uit dat het minder gaat worden. Dan gaat ze nu verder naar een wat minder punt; ze komt richting het einde van het verhaal. Wat zorgelijk is, eigenlijk niet te bevatten, is dat lage aantal gerealiseerde woningen in 2018. De heer Philippens heeft dat ook heel nadrukkelijk gezegd en collega Azzouzi ook. Dat baart de PvdA echt zorgen. Dat is ook al gezegd. Een opsteker is wel dat de verkoop van bedrijventerreinen goed gaat. Daar is de PvdA blij om. Conclusie: het gaat Lansingerland als gemeente heel goed. Financieel is de gemeente nu boven Jan. Dat moet men nu ook sociaal doortrekken, want er is voldoende structurele en incidentele, bijvoorbeeld de Eneco gelden, financiële ruimte om ook te gaan investeren t.b.v. de mensen die het niet al te breed hebben. Dan denkt ze bijvoorbeeld aan lagere grondprijzen accepteren voor sociale huurwoningbouw, meer geld voor schuldhulpverlening, voor armoedebestrijding, gratis OV voor ouderen met een laag inkomen. L3B vindt dat ook vast wel interessant. Onderwijshuisvesting, meer investeren in sportvelden, betaalbare duurzaamheid en ook stevige impulsen voor de OV- en weginfrastructuur. En last but not least: een impuls geven, financieel, aan vrijwilligersorganisaties die vitaal zijn voor het sociale domein. De PvdA hoort graag van de andere fracties hoe ze dit zien.

De voorzitter biedt excuses aan voor het lawaai. Hij had willen schorsen, maar het verhaal van de PvdA is duidelijk door gekomen. Mevrouw Verhoef vond het lawaai vanachter zijn tafel nog zelfs iets groter dan van het scherm.

Mevrouw Van Olst heeft ook beste een lang stuk voorbereid. Geen 5 minuten, maar ze doet haar best. Ze vindt het ook een goed, helder stuk. Het lijkt of het ieder jaar makkelijker leesbaar wordt. WIJ kan instemmen met alle gevraagde beslissingen, om daar mee te beginnen. Na bestudering van dit verslag heeft WIJ nog enkele opbouwende opmerkingen. Deze bestaan ook uit tips en tops, net zoals de heer Dieleman aftrapte. Eerst de tops. Bleizo is uit de top 10 van risico's voor Lansingerland. Dit lijkt een hele prestatie, terwijl er nog niets verkocht is. Het benodigd risicobedrag is naar beneden aangepast. Het risico is er dus nog wel, maar ingehaald door andere risico's. Wat een enorme kans ligt er voor Bleizo west. WIJ kijkt uit naar de uitkomsten van het onderzoek naar het alternatief ontwikkelprogramma. WIJ zou graag willen weten of er al zicht is op nieuwe informatie hieromtrent. Het risico wat moest worden afgeboekt op Wilderszijde wordt minder groot geacht en is gedaald van 50% naar 30%. Ontwikkelaars benaderen de gemeente actief met het verzoek ontwikkelingen te mogen starten in dat gebied. Het lijkt erop, dat er nu dus echt schot in komt. In Oudeland werd er 10 hectaren grond uitgegeven en er werden nog voor 13 hectaren reserveringsovereenkomsten getekend. Super, heel goed. Dan de balans. Er is een ruim positief resultaat behaald. Dat hierin een administratieve herwaardering zit van bijna € 4mln en tussentijdse winstneming is daar gelaten. Het is positief en maakt het weerstandvermogen beter. Ook ten opzichte van het balanstotaal. Hierdoor worden de ratio's steeds beter en dat is mooi. De stille reserve in de financiële vaste activa zijn terecht niet mee genomen, maar als er hier dit jaar meer duidelijkheid over komt, lees dus met de verkoop van Eneco, dan worden de balansverhoudingen nog veel beter. Het aflossen van leningen staat overigens los van nieuw beleid; in aanvulling op mevrouw Verhoef. Daarom: de schuldenlast is top. Een netto schuldquote van 105 is normaal en kan, zeker met het oog op de nabije toekomst met genoemde reserveringsovereenkomsten voor Oudeland en de verkoop van Eneco, nog verder dalen naar een kerngezonde ratio. Kortom: Lansingerland, goed bezig. Een beetje

economische voorspoed, maar ook zeker de inzet van het college, de ambtenaren en iedereen zorgt ervoor dat Lansingerland er nu weer zo voor staat. Dan de tips. 2018 was een jaar van twee verschillende coalities. Na ongeveer de helft van 2018 startte het huidige college met het programma Lansingerland doet 't. Over deze slogan wil ze het graag hebben. De tip die de meeste aandacht behoeft van iedereen op deze aardbol is natuurlijk wel dat men wakker moet worden v.w.b.t het milieu. Een efficiënte huishoudelijk afvalinzameling is nog niet geslaagd. Het doel was 190kg restafval per persoon en er is 204kg gerealiseerd. In het jaarverslag zag ze overigens een paar nulletjes extra staan bij een tabel over dit onderwerp. Dat is, denkt ze, onbekend bij de ambtenaren. Wat haar opvalt is dat er een hele goede beeldvorming geweest is over het onderwerp, maar dat er dus nog geen klap op gegeven is. Waarom duurt dit zo lang? Het is toch duidelijk dat er iets moet gaan gebeuren? Nog zo'n onderwerp is duurzaamheid. Bij iedereen is duidelijk dat er actie moet komen. En wat staat er in het jaarverslag? Dat het vast stellen en uitvoeren van een visie en strategie niet is vast gesteld door de raad, omdat de raad besloten dat er een beeldvormende avond moet komen. Dat vindt ze een opmerkelijke woordkeuze. Volgens haar is het voorstel dan niet voldragen genoeg en eerlijk gezegd weet ze nog niet wat de concrete plannen zijn. Dit punt had dus, wat WIJ betreft, donkerrood moeten zijn. Hier zitten nu geen financiële consequenties aan vast voor de jaarrekening. Ze heeft geleerd, dat de mooiste dingen in het leven niet in geld zijn uit te drukken. Dit behoeft dus topprioriteit, wat WIJ betreft. Hoe bestaat het bijvoorbeeld, dat niet bekend is hoeveel CO2 uitstoot vermeden is? Hoeveel duurzaam opgewekte energie er is? Hoeveel opgestarte initiatieven en projecten er zijn? Dat is toch op zijn minst bijzonder te noemen? Vraag aan de wethouder: hoe komt het dat men dat niet weet? Ze wil graag afsluiten met: Lansingerland doet 't, alstublieft. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh wil graag beginnen met een stukje tekst uit het concept accountantsverslag. Op blz.14 staat onderaan, de mening van de externe accountant: Samenvattend is de ontwikkeling van de financiële positie naar onze mening positief te noemen. De afgelopen jaren is deze positieve ontwikkeling als gevolg van het gevoerde beleid op al bovenstaande kengetallen zichtbaar. Het gaat dan over de schuldquote, de grondexploitatie verhouding tot het geheel en de solvabiliteit. Als de externe accountant zo'n stukje tekst onderaan zijn statement zet, dan mag de raad, het college, het ambtelijk apparaat hartstikke trots zijn. Hij heeft ook wel eens dit soort debatten zitten voeren, toen er heel andere teksten stonden. Toen had men het vooral daar over. Dus hij wil het ook zeggen nu het er anders staat. In de basis ziet deze jaarrekening er prima uit. Positieve resultaten. Het positieve is dat ook de inwoners er veel van merken. De jaarlasten van de inwoners gaan omlaag, ze merken het aan beter groenonderhoud, de gemeente kan blijven investeren in voorzieningen voor inwoners. Al met al gaat het hartstikke goed met de gemeente. Hij gaat niet tot in detail alles benoemen, zoals de heer Dieleman, want dan is hij ook 7 minuten bezig. Wel nog een paar dingetjes, waar hij zorgen over heeft. Als eerste de jeugdhulp. Op blz.31 in de jaarrekening worden de plussen en de minnen even op een rijtje gezet. Dan vliegen de halve miljoenen plus en min om de oren en dat geeft op zijn minst een zorgelijk beeld. En dan ook nog t.o.v. de meest recent vastgestelde bedragen. Het geeft hem het gevoel, dat het niet in control is m.b.t. jeugdzorg. Hij zegt even zoals het is. Het is jammer dat niet alle collegeleden vanavond hier aanwezig zijn. Hij had weleens de afspraak gehoord, dat bij de jaarrekening alle wethouders erbij zouden zijn, ook voor de inhoudelijke vragen. Hij rekent erop, dat de aanwezige wethouders het sociaal domein volledig doorgronden. Er staat namelijk: wij willen de trend keren. Eén van de onderdelen om die trend te keren is een verbetering van de samenwerking met de huisartsen en het versterken van het school maatschappelijk werk. Hoe staat dat er nu voor? Het is nu halverwege 2019. De vraag is: is de trend gekeerd, die tot 2018 niet goed onder controle was? Een ander punt van aandacht bij het programma werk en inkomen. In de basis is te zien dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering daalt, ook iets harder dan verwacht. Dat is mooi. Er is ook een hoogconjunctuur, dus dat betekent het natuurlijk ook enigszins. Het is opmerkelijk dat midden in die hoogconjunctuur het aantal lopende dossiers van schuldhulpverlening toenam. Ook ten opzichte van het begrote aantal van 170 naar 205. Het stond er als koud kengetal. Is er een verklaring te geven van het feit dat dat gebeurt, want men zou eigenlijk het tegenovergestelde verwachten. Dan nog een vraag over het inkoopbeleid. Er staat een concrete aanbeveling van de accountant in het accountantsverslag. De twee B-diensten, daarmee bedoelen ze de inhuur van extern personeel, wat nu aanbesteding plichtig is en dat doet de gemeente blijkbaar niet altijd goed, want er zit veel onregelmatigheid op. Daar adviseert de accountant om te komen tot een dynamisch inkoopstelsel. Vervolgens zegt het college in haar reactie: nou, wij gaan dat niet doen. Maar hij leest nergens waarom die aanbeveling van de accountant niet opgevolgd wordt, want hij doet een concrete suggestie aan de hand om deze onregelmatigheid weg te werken. Hij leest wel dat het college het niet wil doen, maar niet waarom. Mevrouw Verhoef vertelde net dat haar zoon geslaagd is op het Wolvert. Dat is mooi, daar is hij altijd trots op. Hij hoopt ook, dat hij economie in zijn eindexamenpakket heeft gehad. Dan heeft zij het vast wel eens met hem gehad over een anti cyclisch begrotingsbeleid. Daarmee wordt bedoeld dat juist in tijden dat het goed gaat, zoals nu, de reserves gespekt moeten worden om in tijden dat het slecht gaat wat extra uit te geven. Dan juist de mensen die het in die tijden het moeilijkst hebben en het hardst getroffen hebben, om die dan te kunnen

helpen. En om het niet andersom te doen, zoals de gemeente in het verleden heeft gedaan, namelijk extra bezuinigen in tijden dat mensen ook al werkeloos raken. Mevrouw Verhoef bedankt hem voor de felicitaties. Ze heeft hem net horen zeggen, dat hij ervan was geschrokken dat zoveel meer mensen in de schuldhulpverlening zitten. Dan is het toch niet meer dan terecht dat een klein deeltje van het voordelige resultaat ook ingezet gaat worden voor dat soort zaken. Van het college leest ze in de jaarrekening toch ook dat ze in de richting denken van investeren. Waarom is het zo'n vreemde gedachte? De vraag van de heer Ruitenbergh was allereerst: waarom is het zo? Het bevreemdt hem, want hij zou het tegenovergestelde verwachten. Dat hoort hij graag eerst. Misschien weten mensen de weg naar schuldhulp beter te vinden, dan zou het ook goed nieuws kunnen zijn, want dan was er verborgen armoede, maar dat weet hij niet. Maar hij hoorde mevrouw Verhoef roepen: laten we de grondprijzen verlagen en dat soort dingen. Op dit momenten worden woningen wel verkocht. Laat men alstublieft de grondprijzen verlagen als de hele bouwmarkt op zijn gat valt en die tijden heeft men hier ook mee gemaakt. Het ging mevrouw Verhoef er specifiek over, dat als men echt meer sociale woningen wil bouwen, dan zal men het op de koop toe moeten nemen, dat de grond voor een iets lagere prijs verkocht gaat worden. Daar ging het om. De oproep van de heer Ruitenbergh is, dat dat soort zaken juist gedaan moeten worden als de markt het niet zelf kan. Dat is op momenten dat het slecht gaat. Dat is iets wat overheden, niet alleen lokaal maar ook landelijk, jarenlang verkeerd doen. De cyclus wordt versterkt i.p.v. afgezwakt. Het zou goed zijn als Lansingerland probeert dat beter te gaan doen.

De heer Van Santen sluit zich van harte aan bij die laatste woorden. Als hij kijkt naar de jaarstukken, ziet hij dat het financieel steeds een stukje beter gaat met Lansingerland. Dat is mooi om te zien. Wederom een fors positief resultaat. De VVD is vooral te spreken over de daling van de langlopende schulden van zo'n dikke € 30mln. Want de schuld is nog enorm fors. Hij hoort allerlei verhalen om het alweer te gaan uitgeven, maar de schuld is nog steeds enorm. Elk jaar begint de erfenis uit het verleden iets minder te knellen. De netto schuldquote daalt weliswaar fors, dat hoort hij iedereen ook zeggen, maar uit de beantwoording van een aantal technische vragen, die hij heeft gesteld, waarvoor overigens dank, blijkt dat de schuldquote zonder rekening te houden met incidentele baten, want grondverkopen zijn incidentele baten, niet heel erg daalt, dan is het nog steeds 174%. Dat is ineens een heel ander getal dan die 105. Laat men dat even in de gaten houden met de woorden die de heer Ruitenbergh net zei m.b.t. het anti cyclische beleid. In een situatie dat de economie in een recessie komt en dat er niet of nauwelijks grondverkopen zijn, dan blijkt dat de gemeente financieel nog wel kwetsbaar is. Hij zou Lansingerland dan ook niet een financieel gemiddelde gemeente willen noemen, zoals het college dat doet. Het gaat wel heel snel in één keer na een aantal goede jaren. Uiteraard geeft het weerstandsvermogen vertrouwen. Eens. Verder is het een heel erg goed signaal dat Lansingerland inmiddels door de OZB verlaging niet meer de hoogste woonlasten in de regio heeft. Tot nu toe had de gemeente de hoogste woonlasten. Laat men niet gelijk feest vieren; de gemeente is nu niet meer de rodelantaarndrager. Dat stokje is overgedragen aan Pijnacker inmiddels. Nu de organisatie staat, de interne, de ambtelijke organisatie, is het tijd de dienstverlening te verbeteren. Het had een onderwerp kunnen zijn vandaag. De kengetallen in de jaarstukken laten zien dat de doelen niet allemaal worden gehaald op dat gebied. De VVD verwacht dan ook echt verbetering van het college hierop. Dat is ook toegezegd, toentertijd bij de organisatieverandering. Er is geld voor gevraagd, dus de VVD vraagt nu ook echt verbetering. Een pluspunt, goed voor de ondernemers is dat het betalingsgedrag van de gemeente is verbeterd, bijna 90% binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur. Dat is hartstikke mooi. Hij zou zeggen: op naar de 95%. Onder het kopje veiligheid staan wel heel weinig kengetallen in tegenstelling tot andere beleidsvelden. Hij roept het college op hier volgend jaar meer aandacht aan te geven. Dan nog een vraag over de overschrijding van bijna een half miljoen aan personeelslasten. Op zijn technische vraag is geantwoord, dat dit te maken heeft met afvloeiingskosten als gevolg van de organisatieontwikkeling. Hij meent dat de raad akkoord is gegaan met € 3ton. Wellicht heeft hij het mis, maar dat hoort hij graag van de wethouder, als dat niet klopt. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer is de hekkensluiter. Er is al heel erg veel genoemd. Ze zal proberen om in haar bijdrage een paar nieuwe dingen te benoemen. Misschien ook wat kritischer dan de andere partijen. Allereerst hartelijk dank voor dit belangrijke stuk. Bedankt aan de ambtenaren om het op te stellen. Belangrijk, omdat er niet alleen gerapporteerd wordt over de financiën en hoeveel geld er is uitgegeven, maar ook welke doelen er zijn behaald en wat er concreet terecht is gekomen van de mooie plannen. Allereerst het financiële resultaat. Het is al veel gezegd, D66 is ook positief over dit positieve resultaat. Financieel is er de wind in de rug, een beetje wind in de rug dan, als de VVD wat gevolgd wordt in hun betoog. De gemeente is in rustiger vaarwater terecht gekomen, terwijl de afgelopen tijd zoveel gesproken is over een dun laagje ijs. Als er meer kritisch naar gekeken wordt, kan gezegd worden dat de positieve resultaten kunnen worden geïnterpreteerd als een teken dat er eigenlijk meer gedaan had kunnen worden binnen de kaders van de begroting. Maar op dit moment, een jaar na de start van het nieuwe college, wil D66 die conclusie nog niet trekken. D66 gaat ervan uit, dat dit vooral een resultaat is en een teken van goed financieel beheer. Dan gaat ze inhoudelijk wat meer in op de verschillende

programma's. Ze kiest er een paar uit. Bestuur en dienstverlening: wat opvalt is dat er eigenlijk slechts twee enquêtes zijn uitgezet via het burgerpanel het afgelopen jaar. Wat D66 betreft, is dat een gemiste kans. Wil dit zeggen dat het college de inwoners een beetje aan het vergeten is? D66 wil dan ook het college oproepen hier meer werk van te maken. In het verlengde hiervan nog het volgende voorstel, wat misschien nog eens besproken kan worden in de raad. In de Tweede Kamer is al enige tijd de verantwoordingsdag, waarbij ook inwoners worden uitgenodigd om vragen te stellen op basis van deze jaarstukken. D66 wil graag polsen of er draagvlak is bij andere raadsleden om iets dergelijks te organiseren. Ze hoort graag de reacties van de raadsleden daarop. Dat was bestuur en dienstverlening. Het volgende programma: schoon, heel en veilig. Bij dit programma wordt men helaas weer geconfronteerd met het lage afvalscheidingspercentage. M.b.t. de overgang naar een volwaardige circulaire economie is dit toch wel één van de grootste uitdagingen. D66 vindt het echt jammer, dat in Lansingerland bijna de helft van het huishoudelijk afval nog steeds in de verbrandingsoven terecht komt. Als er niets anders bedacht wordt, zal ook de doelstelling volgend jaar bij lange na niet gehaald worden. Toch zijn er echt wel mogelijkheden voor verbeteringen te bedenken. Afgelopen middag bezocht een delegatie van de raad de gemeente Woerden om daar te leren van het gevoerde afvalbeleid. De aanbeveling aan het college is dan ook: doe hier meer aan. Op het gebied van belonen, op het gebied van communicatie. Er is nog echt heel veel winst te behalen. Wat in de verantwoordingsrapportage op dit programma minder duidelijk terug komt, is de inzet op groen en het vergroten van biodiversiteit. Wat D66 betreft ligt hier wel een heel belangrijke maatschappelijke opgave. Het mag dan wel geen speerpunt van het college zijn, D66 denkt dat de gemeente hier wel een verantwoordelijkheid heeft. Er wordt nu heel versnipperd verschillende dingen benoemd. De bomenverordening, idylle scheppen, bijenstrategie, de tuin van de toekomst. Het is niet duidelijk hoe die dingen nu in elkaar grijpen. D66 beveelt aan om er één strategie van te maken, een groenstrategie, een strategie op biodiversiteit. Het kan een onderdeel worden van programma 4 of 5, dat maakt niet uit. Maar het is nu heel versnipperd benoemd en men kan er niet op sturen of controleren. Dan programma 5, Lansingerland ontwikkelt. Een prima beschrijving en verantwoording van dit programma. Op één belangrijk punt na. Daar zit wat D66 betreft een groot zorgpunt. Een grote onbekende is namelijk hoe te sturen op duurzaamheid, met name op het gebied van energiebesparing en de transitie naar duurzame energie. Er worden allerlei goede dingen gedaan, maar hoe wordt die inzet nu gemeten? Net als in het kader van afval zijn de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid enorm groot. Een belangrijke vraag is: waarom is de begrote hoeveelheid duurzaam opgewerkte energie niet bekend? Waarom is de hoeveelheid vermeden CO2 uitstoot niet bekend? Waarom is het aantal opgestarte initiatieven en projecten niet bekend? Wat zegt dit ontbreken van deze belangrijke gegevens over de inzet van het college op het gebied van duurzaamheid? Hier wil D66 heel graag antwoord op hebben van de wethouder. D66 wil weten of die gegevens ooit komen en of het nog kan worden aangevuld in deze rapportage. Kortom, afsluitend: over het algemeen een heel goed jaarverslag, waarin een goed beeld is van wat er de afgelopen tijd concreet gedaan is. D66 geeft een aantal aanbevelingen mee en stelt grote vraagtekens m.b.t. de duurzaamheidsverantwoording. Dank u wel.

Wethouder Abee bedankt de voorzitter voor de stopwatch dicht naast hem, zodat hij kon checken hoeveel minuten de heer Dieleman nodig had voor zijn positieve betoog. Tot zijn tevredenheid kon hij constateren, dat het 7 minuten waren. Er werd twee keer op het knopje gedrukt en ineens begon het weer bij nul. De mindere kanten waren in anderhalve minuut opgelost, althans in tijd. De heer Dieleman moest toen haast gaan maken, want zijn tijd zat er bijna op. Wethouder Abee merkt op, dat hij overtijd was, om het zo maar eens te zeggen. Hij zal er verder geen persoonlijke of politieke zaak van maken. Serieus nu. De heer Ruitenbergh van het CDA citeert de accountant, die vanuit zijn beroepsgroep een heel duidelijk beeld gaf over wat er in de afgelopen jaren veranderd is en hoe de gemeente ervoor staat. Het is niet echt de beroepsgroep van de lachebekjes, de accountants, of de jongens van het carnaval, waar ze ongetwijfeld aan mee zullen doen maar dan verkleed, maar dan zegt het wel iets, als een accountant zoiets opschrijft. Het college en de organisatie waren hier blij verrast door, dat ze dit zo opschreven. Dat was de beleving van het college ook wel. De gemeente Lansingerland staat er beter voor. Het is meer de gemiddelde gemeente geworden dan men zich misschien realiseert. Een heleboel zaken zijn onder controle, als het gaat om de daling van de schuld. Is dat voldoende? Nee, dat is zeker nog niet voldoende, dat moet nog voort gezet worden. Een heleboel zaken zijn goed onder controle als het gaat om de totale daling van de woonlasten. De risicoreserves, die financieel getroffen moesten worden, hoeven ook niet zo hoog meer te zijn. Een heleboel zaken gaan gewoon de goede kant op. Daar moet men blij mee zijn. Vanavond wordt niet de kaderbrief besproken, maar die komt er binnenkort wel aan. Richting de PvdA hoopt de wethouder dat ze op hun wenken bediend worden. Hij ziet uit naar de positieve conclusies straks van de PvdA. Althans, daar heeft hij wel vertrouwen in. In de kaderbrief gaat het over de toekomst. Die toekomst wordt mede bepaald door wat men nu met elkaar bereikt heeft door de inzet die er geweest is en door de besluiten die er in deze raad genomen zijn om die bijzondere situatie te creëren. Dan blijft er natuurlijk altijd een bezorgd ding, want anders zou besturen natuurlijk helemaal niet leuk zijn, als het alleen maar goed ging. Er zijn zorgpunten en die hebben deels te maken

met de grondexploitaties. Hierbij denkt de wethouder vooral aan Wilderszijde. De accountant heeft Westpolder nog op rood gezet en dat doet hij vanuit bepaalde maatstaven rondom lengte van het project en noemt alles maar op. Zelf heeft hij mogen meewerken aan de contractwijzigingen. Bestuurlijk staat het op een wat minder rode kleur in een normale economie. Maar Wilderszijde is er wel zo één, waarvan nog heel veel zaken besproken en besloten zullen moeten worden. Eens, het hoeft steeds minder over geld te gaan, maar als het gaat om de zorg in het sociale domein, dan zijn dat nog wel aandachtspunten. Ze hebben ook volop de aandacht van de organisatie en het college. Dan zijn er twee werkelijkheden: de werkelijkheid die landelijk speelt; men moet niet de illusie hebben dat Lansingerland als enige gemeente die trend zal omzetten als het gaat om stijgende kosten van de jeugdzorg. Desalniettemin heeft het college en de ambtelijke organisatie weldegelijk beleid ingezet om zaken te keren en om het beter te doen dan tot nog toe. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met de huisartsen en de toewijzing. Hierover zijn gesprekken gestart. Heeft dat voldoende de trend weten te keren? Nee, die trend is zeker nog niet gekeerd. Dat is ook niet een zwart/wit moment van het ene op het andere moment. Het gaat wel om bewustwording van de toewijzing en doorverwijzing naar professionele hulp. Daar moet men op de één of andere manier grip op krijgen vanuit de gemeente, de doorverwijzingen moeten op een correcte manier gebeuren en niet te gemakkelijk, voor zover dat gebeurt. De gemeente moet er in ieder geval voldoende grip op krijgen. Dat geldt voor een heleboel dossiers binnen dat sociale domein, waar men volop bezig is om te kijken of de trend gekeerd kan worden. De wethouder gaat ervan uit, dat zijn collega's het nog zullen aanvullen. Het zorgt er in ieder geval voor dat i.p.v. in bedreigingen in kanssen gedacht kan worden. Dat naar de toekomst gekeken kan worden m.b.t. wat er kan. Het college, gesteund door de raad, heeft hier een nieuw begin mee gemaakt, met een heleboel punten. De heer Dieleman heeft ze fantastisch opgesomd in zijn ruim 5 minuten durend positief verhaal. Het is heel belangrijk om met elkaar uit het sfeertje te komen van: tjonge, wat gaat het slecht. Mevrouw Verhoef wil alleen maar toevoegen, dat de PvdA al een jaar of 4, 5 uit die tobberige sfeer is. De PvdA heeft al langer positief bericht gestuurd. Dat wilde ze even toevoegen. Dit moet wethouder Abee de PvdA toegeven. Ook in de tijd dat men dacht nog art.12 te zijn, ging de PvdA er vol in, met respect. Het werd toch door veel anderen anders ingeschat. Waar is waar, de PvdA heeft altijd de optimistische kant van de toekomst benadrukt. Zonder daarmee te zeggen dat anderen negatief waren, maar dat laat hij graag aan de politieke discussie in deze raad over. Hij gaat een aantal punten concreet af. Hij heeft over de jeugdzorg gezegd, dat dit een zorgdossier is. Het college heeft een bepaalde strategie uitgezet om goed in de vingers te krijgen welke mogelijkheden er zijn, ook voor Lansingerland. Hij gaat ervanuit dat zijn college m.b.t. afval het woord neemt. Een oplevende economie zorgt ook voor meer afval, maar hij gaat er vast een mooi verhaal over houden. De planschaden die opgenomen moet worden: één van de sprekers gaf aan dat men zich moet inzetten om dat geld terug te halen. Er is op dit moment in deze organisatie geen twijfel dat de gemeente dat geld terug gaat krijgen van het rijk. Er liggen redelijk harde juridisch toetsbare brieven, waarin staat dat als de gemeente normaal gedrag heeft vertoond, en de wethouder denkt dat dat vertoond is in het verleden, dan heeft de gemeente het recht om van het rijk die planschade te krijgen. Er liggen brieven die ondertekend zijn door het ministerie, waarin staat dat de gemeente het krijgt. Is dat een garantie? Nee, helaas doen overheden altijd een poging om te kijken of ze er onderuit kunnen komen, dus dat moet niet uit te sluiten zijn. Maar de wethouder heeft op dit moment geen twijfel. In het dossier zit een redelijk goed feitenverslag, er is een overzicht van wat er gebeurd is. De wethouder heeft geen twijfel, de gemeente gaat dat geld gewoon terug krijgen van de rijksoverheid. Daarmee moet het wel opgenomen worden, want het is een risico. Daarmee staat het gewoon in de boeken. Op een niet al te lange termijn hoopt de wethouder te kunnen melden, dat het inderdaad gelukt is. Dan de woningbouw. Daar is bij het vorige agendapunt voldoende over gesproken. Hij heeft geprobeerd dat uitgebreid toe te lichten. Het heeft de aandacht en er wordt op ingezet om het zo optimaal mogelijk te doen. Ook de verbeterpunten rondom de woningbouw en sociale woningbouw. Daar komt wethouder Arends namens het college met een verduidelijkende brief om aan te geven hoe de opvattingen over sociale woningbouw zijn en ook de concretisering van wat er in de planning zit aan woningbouw, niet alleen sociaal. Hij sluit niet uit, dat zij een uitnodiging gaat doen die enig sportief karakter zal hebben, dus hij doet graag mee, om inzicht te geven aan wat er aan woningbouwplannen in deze gemeente gerealiseerd worden en te realiseren is. Mevrouw De Geus had het over de planschade, om dat mogelijk te verhalen. Dan de Eneco-gelden. In een jaarrekening wordt niet naar de toekomst gekeken, maar in het vierde kwartaal, afhankelijk van de verkoop van Eneco, gaat de raad een goede notitie krijgen over wat dat betekent voor de totale financiën, hoe men daarmee zou kunnen omgaan. Linksom of rechtsom gaat het altijd van de schuld af, want als er geld binnen komt, verlaagt dat automatisch de schuld ervan uitgaande dat er dan geen nieuwe lening aangegaan hoeft te worden. Dan heeft men gelukkig de mogelijkheid om andere verplichtingen aan te gaan, maar de wethouder wil daar niet op vooruit lopen. De heer Van Santen dacht dat mevrouw Verhoef juist ideeën had om dat geld dan toch uit te geven. Ze had een aantal voorbeelden. Hij weet niet wat het bedrag is van de opbrengst van Eneco, maar er is toch geen schuldafname als de plannen van de PvdA doorgaan? Wethouder Abee zegt dat als het inderdaad in nieuwe dingen gestopt gaat worden, dan zal er geen schuldreductie zijn. Dit betekent wel als er geld binnen komt, dat er meer mogelijkheden zijn om iets te doen. Wie een flinke

prijs in de loterij wint, kan daar leuke dingen mee doen of er kan een schuld op het huis mee afgelost worden. Financieel maakt het niet uit, van die leuke dingen dan weer wel, maar men weet wat hij bedoelt. In de kadernota komt de wethouder terug op het nieuw financieel beleid. Hij bedankt mevrouw Van Olst voor haar positieve inbreng m.b.t. de financiën en Bleizo. Ze heeft gelijk, er is nog geen meter verkocht van Bleizo, maar de wethouder is vol goede moed. Twee jaar terug moest de wethouder zeggen: we hebben nog steeds niets verkocht. Drie jaar terug had hij gezegd: er zijn veel gesprekken. Gelukkig een jaar later kwamen ze niet vanzelf uit de lucht vallen, maar de heer Ammerlaan heeft gelijk, er zou zomaar heel snel een tekort aan bedrijventerreinen kunnen zijn. De wethouder hoopt binnenkort positief nieuws te kunnen melden, maar hij had ook een partij die graag een optie wilde, maar die heeft hij nee moeten verkopen omdat er geen gronden meer voor zijn in Bleizo. Ook dat is de realiteit. Het is geen toekomstvoorspelling, maar als het economisch nog een tijdje zo blijft, dan zou de heer Ammerlaan wel eens gelijk kunnen krijgen, dat er wel erg weinig bedrijventerreinen zijn in de gemeente. Duurzaamheid is een aantal keer genoemd, ook door mevrouw Van Olst en mevrouw Den Heijer. Daar is nog veel te weten. Afgelopen dinsdag zijn in het college de stukken gepasseerd over de duurzaamheidsvisie en een oplegnotitie, die naar de raad gestuurd gaan worden. Het college heeft geluisterd tijdens de beeldvorming van de raad en gehoord over footprint, maar ook over CO2. Belangrijk is dat volgende maand, met dank aan de CU die gevraagd heeft het te agenderen, met elkaar een begin gemaakt wordt aan die visie. Het zal geen einddocument zijn, want er valt heel veel te doen. Gisteravond heeft de wethouder nog een toelichting mogen geven m.b.t. wat er gedaan wordt rondom Ledverlichting, riolering. Er gebeurt natuurlijk al heel veel. Belangrijk is dat iedereen met elkaar, de raad, het college, het ambtelijk apparaat, maar ook met burgers een draagvlak gecreëerd moet worden om met voortschrijdend inzicht verstandige besluiten over duurzaamheid te nemen. Dat zal een voortschrijdend inzicht zijn en niet een zwart/wit beeld, maar daar komt het volgende maand uitgebreid op terug. Mevrouw Den Heijer begrijpt dat de wethouder dit onderwerp wil afronden. Alle hokjes zijn nu leeg gelaten. Er is niks ingevuld. Het college wil hierover toch verantwoording brengen? Wat er tot nu toe gedaan is? Waarom wordt dat niet ingevuld? Wethouder Abee geeft aan, dat één van de dingen waar men het volgende maand goed over moet hebben is: kunnen we onze meetpunten vaststellen, kunnen we gaan vaststellen wat de ijkpunten zijn naar de toekomst toe, kunnen we via zeer regelmatige terugrapportages of via de commissie of schriftelijk vast stellen met elkaar welke vorderingen er gemaakt worden, in welke lijn we zitten, is dat boven de trend of er onder. Daar zullen volgende maand concrete afspraken over gemaakt moeten worden. De wethouder hoopt daarin een slag met elkaar te kunnen slaan. Er is niet een zwart/wit beeld van wat goed is of slecht. Er is ook geen absolute kennis op dit moment, althans, hij kent hem niet. Hij heeft ook niet echt veel mensen ontmoet die hem wel kennen. Met elkaar zal een weg ingegaan moeten worden, waarin stappen gemaakt moeten worden met verstand en draagvlak. En ook moet gezorgd worden dat het betaalbaar blijft. Al die zaken zijn mogelijk, maar dan moet men het wel gezamenlijk doen. Moet mevrouw Den Heijer uit zijn betoog concluderen dat er nieuwe indicatoren komen en dat deze drie, die nu genoemd zijn, niet meer terug komen? Wethouder Abee dacht dat zij CO2 noemde. Natuurlijk zijn dat zaken die in de oplegnotitie aangeraakt worden. Aangegeven wordt welk vertrekpunt er was. Ook zal gekeken moeten worden waar het dan uit komt. CO2 komt zeker terug, want CO2 is één van de wezenlijke dingen van de CO2-opgave en de uitstoot die in het totale duurzaamheidsbeleid een rol krijgt. Al die dingen komen terug. Het is overigens aan de raad of ze voldoende terug komen. Als men vindt dat dat onvoldoende is, dan komt het college het graag tegemoet, voorspelt hij maar. Mevrouw Den Heijer wil weten waarom ze nu niet ingevuld zijn. Het kan nu toch ook al gemeten worden? Wethouder Abee legt uit, dat zijn voorganger begonnen is met het opzetten van de duurzaamheid, veel dank daarvoor binnen deze organisatie. Dat stond niet echt op het netvlies. Vanaf september kan geconstateerd worden, dat er ook de ambtelijke capaciteit is in voldoende mate om invulling te kunnen geven aan het onderdeel duurzaamheid. Dat heeft fors tijd gekost. Wethouder Heuvelink heeft er zeer veel energie in gestopt. Het kwam van verre, om het zo maar te zeggen. Laat men volgende maand kijken wat er mist. Als ze iets mist, zal dat opgezocht moeten worden. Dan moet ervoor gezorgd worden, dat het vast te stellen is. De wethouder sluit niet uit, dat ze helemaal niet van mening gaan verschillen waar belang aan is om allerlei kerngetallen te weten. Over het inkoopstelsel gaat één van zijn collega's in. De wethouder denkt alle vragen van de heer Van Santen meegenomen te hebben. Fantastisch dat mevrouw Van Olst duurzaamheid een topprioriteit vindt. Dat vindt de wethouder ook. Hij hoopt, dat ze dat volgende maand herhaalt. Drie van de vijf collegeleden zijn er vanavond bij, dan zijn er nog twee te gaan om te zien dat het echt een topprioriteit is. Hij hoopt dat volgende maand echt te horen. Mevrouw Van Olst had nog gevraagd wanneer er meer informatie komt over het alternatief programma op Bleizo west. Wethouder Abee geeft aan, dat daar op dit moment niets van te melden is. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden die erop Bleizo west zijn. Er was toegezegd dat dat in het derde kwartaal terug komt. Hij heeft geen kennis op dit moment dat dat anders is. Dus derde kwartaal verwacht het college de uitkomsten. De heer Van Santen had nog een vraag gesteld over de afvloeiingskosten, die gerealiseerd zijn versus begroot, dan wel waar toestemming voor gegeven is. Wethouder Abee kijkt even naar één van zijn collega's die daar op in gaat. Daarmee denkt hij het beantwoord te hebben. Dank u wel. De voorzitter wijst de wethouder op de 19 minuten. Valt het mee?

Wethouder Fortuyn hoort CU, WIJ en D66 appelleren op het afval. Dat begrijpt hij ook wel. Met de hakken over de sloot is in 2018 het resultaat van het beleid gerealiseerd is met een percentage afvalscheiding van 55%. Ook is geconstateerd dat het afvalbeleid ook aangescherpt moet worden wil de gemeente aan een aantal landelijke doelstellingen voldoen. Daar is een eerste aanzet voor gemaakt. Op dit moment worden verschillende scenario's uitgewerkt. In de commissie ruimte van oktober gaat het college het gesprek aan m.b.t. de richting op welke wijze een stimulering gegeven kan worden aan de wijze van afvalinzameling en het behalen van een aantal doelstellingen. Er wordt nu terug gekeken op 2018. De doelstelling is gehaald en nu moet de volgende stap gezet worden. Het CDA stelt een vraag over dynamisch inkopen, een aanbeveling van de accountant. Voorheen was er een soort inhuur-marktplaats, waar gekeken kon worden om goed personeel te vinden en naar zich toe getrokken kon worden. Het is best een moeilijke markt om personeel naar zich toe te trekken. Dat is een voorloper geweest van het dynamische aankoopstelsel, wat ook wel DAS genoemd wordt. De gemeente heeft niet de kandidaten kunnen krijgen, die men wilde hebben. Men was meer in het netwerk bezig en van horen zeggen of reacties of mensen van buitenaf. Gezocht is naar een systeem om wel de juiste mensen binnen te kunnen halen. In 2017 werd in het verslag opgemerkt, dat er overschrijdingen waren en dat dat niet altijd gevalideerd werd op de juiste plek. In 2018 is aangegeven dat voor overschrijdingen aangegeven wordt of er verlenging van het contract plaats vindt. De eerste goedkeuring komt naar het college toe. Dat proces is medio 2018 ingezet. De afweging waarom iemand langer ingehuurd wordt, dus feitelijk buiten de scope van de eerste aanvraag, is op dit moment geborgd. Op dit moment komt het regelmatig terug. Tegelijk wordt gekeken naar een gecoördineerde inkoop m.b.t. inhuur van personeel. Daar is men nu volop mee bezig. Dat is de reden waarom het college niet direct met het dynamisch aankoopstelsel aan de slag gaat. Hiermee heeft hij antwoord gegeven en helderheid geschapen m.b.t. wat er bedoeld is.

Burgemeester Van de Stadt merkt op, dat de vragen van de heer Van Santen ook al schriftelijk gesteld zijn. De reorganisatie is vorm gegeven. Op advies van de interim gemeentesecretaris is gezegd dat er ongeveer twee keer € 2ton aan kosten verwacht kon worden m.b.t. afvloeiing. Met elkaar is besloten om dat ten laste te laten komen van het jaarresultaat. Daarmee is de rechtmatig van wat toen is vast gelegd geborgd, door een besluit van de raad. Gezegd is dat dat opgevangen ging worden. Er is zo'n € 4,5ton aan afvloeiingskosten. Daarvan is ongeveer € 3ton terug gehaald via bezuinigingen op inhuur e.d. Daarmee is de totale overschrijding te overzien. Daarbij moet bedacht worden, dat de kosten in één keer genomen moeten worden. Als de kosten in 3 jaar zouden doorlopen, dan wordt het iets vlakker. In die zin worden de kosten van afvloeiing redelijk binnen het personeelsbudget opgepakt. Voor dit jaar levert het een kleine overschrijding op. Overigens in percentage op de totale loonsom is het een zeer redelijke. Het ene jaar zijn er meer kosten aan personeel dan voorzien en het andere jaar wat minder. Dat heeft er ook mee te maken dat fte's niet altijd evenwichtig kunnen zijn. Over de afvloeiingskosten moet helder zijn dat het zo is afgesproken. Het kon niet eerder gebracht worden, omdat het nog niet bekend was bij de herfstnota. Dit is het moment van rapporteren, dit is het moment van verantwoording afleggen.

Tweede termijn

De heer Dieleman gaat niet nog een keer heel zijn spreektijd gebruiken of overschrijden. D66 heeft nog een vraag gesteld: is het een idee om een verantwoordingsdag te doen met inwoners? Hij weet het niet precies, hij twijfelt er nog een beetje over. Op zich een leuk idee. Het is goed om de jaarrekening wat uitgebreider te bespreken met elkaar. Dat is vanavond erg goed gegaan. Er is uitgebreider gekeken dan de afgelopen jaren af en toe het geval was. Als dit met elkaar wat opgewaardeerd wordt, is het ook wel een manier om de verantwoording wat beter vorm te geven. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh heeft nog één klein dingetje. Hij had nog een vraag gesteld over de schuldhulpverlening. Misschien kan daar nog op ingegaan worden.

Mevrouw Den Heijer heeft net een klein debatje gehad met de wethouder, maar het blijft haar dwars zitten dat alle onderwerpen verantwoording hebben gekregen op individuele gevallen concreet, maar op het gebied van duurzaamheid is het bij drie gevallen gewoon niet bekend. Dat vindt ze echt een teken. Het gaat niet op de toekomst, wat er nog in de pijplijn zit, maar echt om de verantwoording van het afgelopen jaar. De metingen zijn toch met een bepaalde reden in de begroting opgenomen? Om het daarmee te kunnen controleren en te kunnen verantwoorden. Het aantal opgestarte initiatieven en projecten staat op 40 in de begroting 2018. Men gaat er dan toch vanuit dat men dat wil bereiken. Dan gaat men toch ook tellen wat er bereikt is? Ze snapt niet dat dat nu niet in de verantwoording staat. Ze wil echt van de wethouder horen: heeft hij nu gewoon die drie dingen op het netvlies? Als hij het op het netvlies heeft: waarom heeft hij het niet opgenomen in deze verantwoordingsrapportage?

Wethouder Abee gaat eerst in op de vraag van de heer Ruitenbergh m.b.t. de schuldhulpverlening. In zijn algemeenheid is de stijging van het aantal dossiers niet goed te verklaren. Daar is geen heldere verklaring voor. Wat wel als mogelijke verklaring aangegeven kan worden, maar dat is wat anders dan een exacte wetenschap, is dat er vanuit de organisatie veel gedaan wordt aan vroegsignalering. De gemeente doet mee aan de landelijke campagne, waarbij mensen worden opgeroepen om zich vroegtijdig, als ze schulden hebben, te melden, zodat ze niet steeds dieper in de put terecht komen, want het gaat heel snel als men eenmaal in de schulden zit. Dan lijkt het wel een trechter waarin men in een hoger tempo alleen maar dieper in de problemen komt. Er is ook een spreekuur 'samen doen'. Mensen met een laag inkomen worden uitgenodigd om, als ze problemen hebben, die te komen melden. Dat zijn allemaal genomen maatregelen, die het mogelijk zouden kunnen verklaren, maar het is niet helemaal afdoende waarom die stijging te constateren is. Het zou goed zijn als mensen die problemen hebben dat vroegtijdig komen melden, zodat zo snel mogelijk ingegrepen kan worden en geadviseerd kan worden en gekeken kan worden hoe voorkomen kan worden dat ze afglijden. Dit is het antwoord tot nog toe. Geprobeerd wordt om er beleidsaccenten aan te geven. In de kaderbrief is te zien dat er voorstellen komen richting begroting, die hier nadrukkelijk aandacht voor vragen, voor zover dat al niet was gedaan bij de start van het college. Er loopt een aantal trajecten, die een aantal jaren nodig heeft, en die echt resultaten zal laten zien. Maar dit is het antwoord rond de schuldhulpverlening. Richting mevrouw Den Heijer: de wethouder denkt dat men nog niet zover was om ook de systematiek in de jaarrekening voldoende aandacht te geven rondom dit item. Daar heeft ze gelijk in. Weet men een heleboel dingen niet? Zeker. Een aantal dingen weet men inmiddels gelukkig ook wel. Laat men volgende maand vast stellen waar de inhaalslag gemaakt moet worden, wat men wel of niet weet, zodat dan echt concreet gekeken kan worden waar een been bij getrokken kan worden en waar blijkt dat het toch verder is dan ze misschien denkt. Bij de visie wordt gekeken waar het staat en waar zo concreet mogelijk afspraken gemaakt kunnen worden rondom realisatieprogramma's. Daar dacht hij het bij te kunnen laten.

De voorzitter constateert, dat het voorstel als hamerstuk behandeld kan worden in de raad. Dit is een felicitatie voor het college waard.

7a. Actualiteiten uit het college

Geen opmerkingen.

7b. Actualiteiten uit de commissie

Geen opmerkingen.

7c. Verbonden partijen

Geen opmerkingen.

8. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen rondvragen. De voorzitter dankt aanwezigen voor hun aanwezigheid. Morgenavond is de raadsvergadering over de gemeenschappelijke regelingen. Hij sluit de vergadering om 21.50 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.